

Diarienum: MYH 2024/2098

Regeringskansliet, Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Handläggare: Marcus Karlsson
E-post: marcus.karlsson@myh.se

Myndigheten för yrkeshögskolans yttrande över betänkandet SOU 2024:16 Växla yrke som vuxen - en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna

Sammanfattning

Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) ser positivt på utredningens förslag och införandet av en ny utbildningsform för kompetensförsörjning. MYH har i sitt remissvar fokuserat på kapitel 3 och några övergripande reflektioner. MYH anser att flertalet av förslagen i utredningen om att införa yrkesskolan är väl avvägda men har i några fall kompletterande synpunkter. Några synpunkter bygger på lärdomar från arbetet med nationell yrkesutbildning.

Synpunkter

3.2.1 Det ska införas en ny yrkesutbildning för vuxna

MYH instämmer i stora delar i utredningens förslag men anser att den nya utbildningsformen bör ha namnet Nationell yrkesutbildning.

MYH uppfattar att målet med den nya utbildningsformen, yrkesskolan, är att kompetensförsörja arbetslivet med kvalifikationer **motsvarande SeQF nivå 4**. I 20 kap. 4 § skollagen (2010:800) anges att utbildning på gymnasial nivå syftar till att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen i gymnasieskolan ska ge. Det saknas dock en tydlig definition av gymnasial nivå. Begreppet kan tolkas att omfatta allt ifrån kurser inom gymnasiet, innehåll, en utbildningsform, delar av vuxenutbildningen eller nivån på en examen.

Enligt utredningens förslag till ändring i SeQF-förordningen ska en utbildning inom yrkesskolan ha resultat av lärande motsvarande SeQF nivå 4. Att använda flera begrepp för att beskriva nivå är otydligt. Med SeQF som utgångspunkt är det viktigt att tydligt kommunicera att nivå 4 inte (enbart) är gymnasiets nivå, men att slutresultatet av en gymnasieutbildning är en examen som motsvarar SeQF-nivå 4. Det är också viktigt att vara tydlig med att allt innehåll i en utbildning naturligtvis inte är på den SeQF-nivå som utbildningens slutresultat, alltså vad kvalifikationen motsvarar i sin helhet, då en utbildning som helhet har en intern progression.

3.2.5 Yrkesskolans värdegrund

Myndigheten menar att begreppet *yrkesskolan* inte bör användas när det gäller att bidra till att bryta traditioner i fråga om könsbundna utbildnings- och yrkesval. Yrkesskolan är, liksom yrkeshögskolan, inte en juridisk person eller fysisk enhet utan en samlingsbeteckning för ett antal utbildningar.¹

¹ Jämför betänkandet Utredningen Yrkeshögskolan. För yrkeskunnande i förändring (SOU 2008:29) s. 86.

MYH förordar i stället att begreppet *verksamhet* används för att tydliggöra att inte bara utbildningens innehåll och genomförande omfattas utan även de aktiviteter som vidtas innan antagning, bland annat information och annan påverkan och övrig verksamhet.²

Myndigheten noterar att det i motsvarande reglering inom yrkeshögskolan anges i 6 § lagen (2009:128) om yrkeshögskolan att det är *utbildningen* som ska bidra till att bryta bryta traditioner av detta slag. Denna begränsning menar myndigheten inte är motiverad, varken för yrkesskolan eller yrkeshögskolan.

3.3.1 Vem ska få anordna utbildning i yrkesskolan?

MYH föreslår att det i likhet med förslaget i 1 kap. 3 § i Utredningen om framtidens yrkeshögskola (SOU 2023:31) förs in ett krav om utbildningsanordnaren vid tidpunkten för ansökan inte har skulder för svenska skatter eller avgifter hos Kronofogdemyndigheten och inte är i likvidation eller försatt i konkurs. I likhet med vad MYH anför i remissvaret³ finns det därtill anledning att överväga om ett sådant krav på ekonomisk redlighet bör gälla under hela beslutsperioden.

3.3.5 Ledningsgruppens ansvar

MYH tillstyrker förslaget om att det ska anges i lag att det ska finnas en ledningsgrupp hos anordnaren. I de fall anordnaren är en kommun innebär kravet på en ledningsgrupp en avvikelse från kommunallagen och kommuners organisation och verksamhetsformer. En inskränkning av den kommunala självstyrelsen i 14 kap. 3 § regeringsformen bör meddelas i lag, inte i förordning.

Myndigheten avstyrker däremot förslaget om att ledningsgruppens uppgifter ska regleras i lag. Det är utbildningsanordnaren som har ansvar för utbildningen och verksamheten, även för de uppgifter som ligger på ledningsgruppen. Om ledningsgruppens uppgifter flyttas upp i lag skapas närmast ett eget rättssubjekt med ansvar på samma nivå som anordnaren. Myndigheten anser därför också att ledningsgruppens befogenheter i avsnitt 3.3.5 inte ska beskrivas som ansvar utan som uppgifter.

Ledningsgruppen har en viktig roll som övervakare, kravställare och kvalitetssäkrare av utbildningens innehåll. Den bör ges möjlighet att fokusera på att se till att ett systematiskt kvalitetsarbete bedrivs samt att lärandemål och syftet med utbildningen uppnås. Myndigheten föreslår därför att ledningsgruppen inte ska ha till uppgift att anta sökande till utbildningen och inte heller utfärda examens- och utbildningsbevis. Dessa beslutsbefogenheter bör liksom bedömning av tillgodoräknande och betygssättning ligga på utbildningsanordnaren.

Myndigheten instämmer dock i att ledningsgruppen har en viktig roll i att påverka innehållet i kursplanerna. Detta bör ske både i processen för framtagande av kursplaner och genom att ledningsgruppen ges i uppgift att fastställa kursplaner för utbildningen. Detta kan enligt myndighetens mening kunna ses som en sådan detaljbetonad föreskrift som regeringen kan meddela med stöd av sin restkompetens enligt 8 kap. 2 § första stycket 3 regeringsformen.

Myndigheten föreslår följande bestämmelse i förordningen för yrkesskola:

X § Ledningsgruppen för utbildningen ska se till

1. att utbildningens innehåll och lärandemål svarar mot den kompetens som efterfrågas av arbetslivet, och.
2. att ett systematiskt kvalitetsarbete bedrivs och att detta leder till uppfyllelse av utbildningens lärandemål och syfte.

Ledningsgruppen ska även fastställa kursplaner för utbildningen.

² Jämför prop. 2008/09:68 Yrkeshögskolan s. 32.

³ MYH 2023/4945

Om uppgiften att fastställa kursplaner inte är att anse om en sådan detaljbetonad föreskrift som faller inom regeringen restkompetens får uppgiften regleras i lag, såsom utredningen föreslagit alternativt att uppgiften åläggs anordnaren.

För det fall även uppgifterna att anta sökande till utbildningen samt utfärda examens- och utbildningsbevis ska åligga ledningsgruppen föreslår myndigheten att ledningsgruppens viktiga uppgifter som kvalitetssäkrare anges först i bestämmelsen i lagen om yrkesskola medan de mer administrativa uppgifterna anges sist i bestämmelsen.

Myndigheten vill också lyfta att det finns ytterligare argument mot att reglera frågan om vem som ska fastställa kursplaner i lag. En reglering i lagen har företräde framför myndighetens mandat att meddela föreskrifter för nationellt likvärdigt innehåll i den underordnade bestämmelsen i förslaget till 2 kap. 8 § i förordningen. Om fastställande av kursplaner däremot regleras i förordning det vill säga på samma nivå som myndighetens föreskriftsmandat kan myndighetens mandat eventuellt bedömas ha företräde som en specialreglering avseende nationellt likvärdigt innehåll.

3.3.6 Utbildningen i yrkesskolan ska följa en utbildningsplan och bedrivas i form av kurser

MYH delar i huvudsak utredningens förslag. MYH vill påpeka att det finns svårigheter att utföra tillsyn av antal timmar lärarledd- eller handledad tid i utbildningar när detta uppges i utbildningsplanen i stället för kursplanen. Uppgiften är inte användbar på utbildningsnivå då utbildningarna sällan är avslutade vid tillsynstillfället, vilket i praktiken omöjliggör ansvarsutkrävande.

3.3.7 Utbildningar i yrkesskolan ska kunna omfattas av nationellt likvärdigt innehåll

MYH anser att formuleringen i 2:8 i föreslagen förordning bör lyda "efter genomförd utbildningen med godkänt resultat" i stället för "efter utbildningens slut". Syftet till föreslagen ändring är att tydliggöra att kraven gäller studerande som genomfört utbildningen med godkänt resultat.

3.3.8 Arbetsplatsförlagt lärande (LIA) ska vara obligatoriskt i utbildningar som leder till examen

MYH är positiva till utredningens förslag om obligatoriskt LIA för utbildningar som leder till examen men föreslår att arbetsplatsförlagt lärande bör vara obligatoriskt för alla utbildningar inom yrkesskolan.

Utredningen föreslår att det är MYH, som efter ansökan och genom ett särskilt beslut ska ta ställning till om det finns särskilda skäl för undantag från kravet på LIA. Det är inte tydligt i utredningens förslag när prövningen ska göras, men formuleringen tyder på att prövningen ska ske först efter att beslut om att en utbildning ska ingå i yrkesskolan har fattats. MYH anser att prövningen av undantag från LIA behöver göras i samband med myndighetens prövning av om en utbildning får ingå i yrkesskolan. Det är i samband med denna prövning som myndigheten tar ställning till och beslutar om utbildningens omfattning, dess huvudsakliga upplägg och organisation samt de mål och krav som ska gälla. Innan dess ingår dessutom inte utbildningen i yrkesskolan varför prövningen i detta skede också kan ifrågasättas. Till myndighetens beslut om att en utbildning ingår i yrkesskolan ska också utbildningsplanen bifogas. Det bör redan av ansökan framgå varför arbetslivet bedömt att utbildningen inte bör omfattas av kravet på LIA.

3.3.9 Utbildningsanordnarens ska erbjuda stöd och vägledning till de studerande

I avsnitt 3.5.1 om bidrag för utbildning i branschskolor anges avseende undervisning i svenska med yrkesinriktning att förutsättningarna för att klara utbildningen kan breddas för studerande med bristande kunskaper i svenska genom sådant stöd (s. 197). MYH tolkar dock befintliga bestämmelser för yrkeshögskolan som att stöd för undervisning i svenska med yrkesinriktning inte kan ges för att den studerande ska kunna tillgodogöra

sig den enskilda utbildningen. Det grundläggande behörighetskravet om de kunskaper i svenska som behövs gäller även i dessa fall (3 kap. 2 § i förordning (2009:130) för yrkeshögskolan. Även vid undantag från behörighetskraven enligt 3 kap. 4 § i samma förordning ska den sökande bedömas kunna tillgodogöra sig utbildningen. Undervisning i svenska med yrkesinriktning handlar därför enligt MYH om att den studerande, vid inträde i den yrkesroll som utbildningen förbereder för, har de yrkesinriktade språkkunskaper som yrket kräver. Myndigheten uppfattar att författningsförslagen inte innebär något annat men anser att frågan är viktig att kommentera.

MYH föreslår också att det avseende ärenden om särskilt pedagogiskt stöd införs särskilda bestämmelser om sekretess, se under Särskilt om sekretess

3.3.10 Validering ska vara en möjlighet för studerande i yrkesskolan

MYH anser att utredningens förslag är otydligt och att det riskerar att inte få önskad effekt. Det är viktigt att studerande får möjlighet att få sitt tidigare lärande synliggjort och dokumenterat, oavsett hur det har förvärvats, i relation till den kvalifikation som utbildningen leder till. MYH anser att allt tidigare lärande ska vara möjligt att tillgodoräkna, inte enbart det som är odokumenterat. Eftersom samtliga kurser i yrkesskolan ska vara godkända för att få en examen ska den studerandes resultat av valideringen vara underlag för betyg.

MYH uppfattar att utredningens förslag är utformat på ett sådant sätt att tillgodoräkningen av tidigare dokumenterat kunnande inte blir möjligt. Att inte möjliggöra för detta kan innebära att studerande behöver läsa kurser som man redan har kunnande i. Det kan också innebära tillämpningsproblem om en studerande som inte gått klart en utbildning vill slutföra utbildningen eller byter utbildning inom samma yrkesområde och då vill tillgodoräkna sig delar av utbildningen. Med nuvarande förslag är det inte möjligt då den studerande skulle behöva läsa om samtliga kurser för att nå examen. Eftersom rätten till tillgodoräkning gäller även i de fall då validering inte behövs innebär förslaget om att anordnaren ska erbjuda den studerande validering ett onödigt krav. Det är därför tillräckligt att den studerande *kan* erbjudas validering.

MYH bedömer dels att förslaget i 2 kap. 12 § andra stycket redan tillgodoses genom valideringsförordningen, dels att ett uttryckligt krav på att anordnaren ska sträva efter att förkorta utbildningstiden för en studerande inte bör regleras i författning. MYH föreslår därför att det för yrkesskolan införs en bestämmelse som motsvarar den inom både yrkeshögskolan och nationell yrkesutbildning. Förslag på förordningstext:

12 § En studerande ska för en del av utbildningen kunna få tillgodoräkna sig annan genomgången utbildning, om de kunskaper, färdigheter och självständighet och ansvar som den studerande åberopar är av sådan beskaffenhet och har en sådan omfattning att de i huvudsak svarar mot den aktuella utbildningen. En studerande ska även kunna få tillgodoräkna sig motsvarande kunskaper, färdigheter och självständighet och ansvar som har förvärvats i yrkesverksamhet eller på annat sätt.

Den studerande kan inför tillgodoräkning erbjudas validering enligt valideringsförordningen (2022:1549).

3.3.12 Betyg och examen i yrkesskolan

MYH anser att det i examenskraven för yrkesskolan bör framgå vad den studerande ska kunna för att erhålla examen. En yrkesskolexamen är tänkt att motsvara nivå 4 enligt SeQF. För att regeringen ska kunna fatta beslut om vilken nivå en kvalifikation motsvarar enligt SeQF behöver kvalifikationens övergripande resultat av lärande finnas i författningen, så som till exempel yrkeshögskolans examenskrav. När regeringen utformade yrkeshögskolans examenskrav valde regeringen att använda SeQF:s nivåbeskrivningar för nivå fem respektive sex som sådana examenskrav.

MYH anser att det är olämpligt använda SeQF:s nivåbeskrivningar som examenskrav utan anpassning till utbildningsformens syfte och mål. I utformningen av den föreslagna 2

kap. 13 § i förordningen har inte varje deskriptor upprepats i paragrafen på samma sätt som för yrkeshögskolans examenskrav. Det anges i stället att den studerande ska ha uppfyllt kraven som *motsvarar* kraven för nivå 4 i bilagan. Myndigheten tolkar detta som att det lämnar ett visst utrymme till myndigheten att pröva om examenskraven bäst överensstämmer med nivå 4.

SeQF:s nivåbeskrivningar ska inte ses som absoluta krav som måste uppnås i sin helhet för att kvalifikationen ska uppnå en specifik nivå, kopplingen mellan en specifik kvalifikation och en SeQF-nivå ska baseras på så kallad best fit. Om nivåbeskrivningarna används som de är uttryckta i SeQF-förordningen i examenskraven blir de absoluta krav (full fit) som måste uppnås av alla studerande för att en examen ska kunna utfärdas. Erfarenheterna från nationell yrkesutbildning visar på utmaningar med detta, då till exempel främmande språk blir ett absolut krav för examen, även om det inte är relevant utifrån yrkesrollen och yrkesutövningen. MYH har problematiserat detta i sin återrapportering av *Regeringsuppdrag - förslag till reviderade examenskrav inom yrkeshögskolan*.⁴ I förslaget till reviderade examenskrav för yrkeshögskolan som myndigheten tog fram i det ovan nämnda regeringsuppdraget har SeQF:s nivåbeskrivningar varit en av utgångspunkterna tillsammans med yrkeshögskolans syfte och mål. Myndigheten anser att så bör göras även för examenskrav för yrkesskolans examen och att det inte räcker med att hänvisa till bilaga 1 i SeQF-förordningen då det i praktiken innebär att det inte finns några författningsreglerade resultat av lärande i yrkesskolans författningar och därmed ingen grund för regeringen för att fatta ett beslut om nivå för yrkesskolans examen (kvalifikation).

3.3.14 En examen från yrkesskolan ska kunna ge behörighet till yrkeshögskolan

MYH delar utredningens förslag om att det i vissa fall bör kunna finnas en förutsägbar möjlighet att gå vidare inom utbildningssystemet för personer som väljer en yrkesskoleutbildning. Det är viktigt att den nya utbildningsformen inte blir en återvändsgränd även om huvudsyftet är att tillgodose arbetslivets behov av kompetens. Utredningen föreslår att MYH ska ges bemyndigande att föreskriva att examen från yrkesskola ska kunna ge behörighet till yrkeshögskolan inom samma yrkesområde, MYH förordar i stället att det ska vara inom samma *utbildningsområde*. Skälet till det är att begreppet utbildningsområde är bredare.

Det föreslagna föreskriftsmandatet i 3 kap. 1a § YHF bör dock analyseras i förhållande till kravet i 5 § YHL på att en utbildning inom yrkeshögskolan ska väsentligen bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper.

3.3.15 Behandling av personuppgifter

MYHs behandling av sådana personuppgifter som inte är känsliga personuppgifter eller personuppgifter i brottmål behöver regleras i lagen om yrkesskolan. Det bör också införas bestämmelser om ändamål samt bevarande och gallring av de personuppgifter som myndigheten hanterar.

3.4.1 Behörighet till yrkesskolan

Myndigheten anser att det bör definieras vad som avses med bosatt i landet och förordar att det sker genom en hänvisning till folkbokföringslagen. Myndigheten ser en fördel i motsvarande definition som i studiestödslagen. En sådan reglering underlättar både för utbildningsanordnarnas bedömning av om kravet är uppfyllt och för myndighetens hantering av personuppgifter. Myndigheten anser att en definition av bosättning i enlighet med 29 kap. 2–5 §§ i skollagen (2010:800) inte är motiverat för yrkesskolan.

I förslaget uttrycks behörighetskravet som en behörighet att delta i utbildningen, inte som behörighet att antas till utbildningen. Detta är en skillnad jämfört med 3 kap. 1 § YHF och 19 § förordningen om stöd (2024:107) om stöd för nationell yrkesutbildning. Det bör

⁴ MYH 2021/6251

sannolikt införas en reglering av själva antagningen eller i vart fall ändras i föreslagen definition av studerande i 2 § lagen om yrkesskola.

MYH vill här också lyfta frågan om behörighet enligt 3 kap. 4 § i förslaget i förhållande till de fall då MYH föreskrivit om nationellt likvärdigt innehåll. I sådant fall bör föreskrifterna ha företräde, vilket bör framgå i bestämmelsen.

Det bör vidare förtydligas vad som avses med godkända betyg från grundskolan, rimligen avses här betyg från årskurs 9.

MYH anser att det finns svårigheter att tolka förslaget avseende 3 kap. 1 § andra punkten i förordningen. Föreslagen behörighet ska vara minst fem andra ämnen och det uppstår frågor om vilka ämnen och om de behöver vara relaterade till utbildningens innehåll. Vidare är det oklart vad en bedömning av likvärdiga kunskaper för fem odefinierade grundskoleämnen innebär.

MYH noterar att utredningens förslag skiljer sig från den nu gällande förordningen om nationell yrkesutbildning (2024:107) där det saknas möjlighet att ställa särskilda förkunskapskrav eller villkor. MYH bedömer att det är nödvändigt med sådana krav och delar därmed utredningens förslag. MYH anser dock till skillnad mot utredningen att särskilda förkunskapskrav även ska kunna bestå av allmänna kurser inom gymnasiet och inte enbart av yrkesutbildning.

Vid genomförande av uppdraget av en ny form av yrkesutbildning på gymnasial nivå för vuxna (pilotverksamhet nationell yrkesutbildning) har det framkommit att det för vissa utbildningar kan finnas behov av förkunskapskrav i form av kurser från gymnasiet för att ge den sökande möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen och därefter utöva det yrke som utbildningen förbereder för. Det kan handla om möjligheten att erhålla certifikat som är viktiga för att utöva yrket som utbildningen leder till.

3.4.6 Avskiljande från yrkesskolan och överklagande

MYH bedömer att en stor del av anordnarna inom yrkesskolan sannolikt kommer vara privata anordnare vilket innebär att bestämmelsen inte får någon större effekt. Den som avskiljs från en offentlig anordnare kan därefter gå en utbildning hos en privat anordnare. Motsvarande situation finns även inom yrkeshögskolan.

Frågan om avsaknad av reglerade möjligheter att vidta disciplinära åtgärder behöver lyftas då den är problematisk för anordnare och då särskilt privata sådana. Myndigheten menar att dessa frågor kräver en genomlysning som leder till långsiktiga lösningar både för yrkesskolan och för yrkeshögskolan.

Om utredningens förslag genomförs bör det avseende ärenden i nämnden införas en ändring i 23 kap. 6 § offentlighets- och sekretesslagen till skydd för enskilda hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden. Sådant skydd bör även införas avseende yrkeshögskolan.

3.5.1 Myndigheten för yrkeshögskolan ska godkänna och besluta om statsbidrag till yrkesskolan

I utredningen resoneras om att beslut om att ingå och bevilja statsbidrag ska kunna ske förenklat och i ett beslut. MYH tolkar inte föreslagen författning på detta sätt.

Utredningens författningsförslag tolkas av MYH vara en beslutsprocess med två beslut, att ingå och att beviljas statsbidrag. Författningstexten i 1 kap. 5 § och 5 kap. 8 § i förordningen är formulerade som att ingå och statsbidrag är två olika beslut. Dessutom anges i 5 kap. 10 § att beslutet om statsbidrag upphör att gälla om beslutet om att utbildningen får ingå i yrkesskolan återkallas enligt 1:7, även detta tyder på två beslut. I det fall prövningen ska ske i ett beslut kommer beslut om att utbildningen ska ingå i yrkeshögskolan efter ansökan från statlig myndighet att endast bestå av ingådel.

MYH förordar att prövningen av om utbildningen ska ingå i yrkesskolan och beviljas statsbidrag delas upp. Uppdelningen tydliggör att det är två olika prövningar och innebär också en fördel om det finns anledning att besluta om delvis återkallelse. Även om

prövningen delas upp i olika delar finns det givetvis inget hinder mot att dessa beslut samordnas och meddelas samtidigt.

Myndigheten har också i hemställan MYH 2023/2984 lyft problematiken i de fall andra statliga myndigheter vill att deras utbildningar ska ingå i yrkeshögskolan och där finansieringen sker genom att de studerande är anställda och därför inte behöver ta yrkeshögskolans årsplatser kopplat till studiestödsplatser i anspråk. Det kan finnas skäl att beakta hemställan även avseende yrkesskolan.

MYH motsätter sig förslaget avseende branschskolor och menar att förfarandet med att bevilja statsbidrag till branschskolor kan förenklas. MYH:s bedömning är att en utbildningsanordnare eller en branschskola kan ansöka om statsbidrag över den grundschablon som i dag används.

Med branschskola avses enligt 5 kap. 2 § i förordningsförslaget en skola som genomför yrkesutbildning på uppdrag av en utbildningsanordnare inom yrkesskolan. Motsvarande kriterier och krav på godkännande som fanns enligt lagen (2017:571) försöksverksamheten med branschskolor och tillhörande förordning (2017:623) saknas. Konstruktionen försvårar ansvarsutkrävande av utbildningsanordnare när det gäller brister i utbildningen och vilken part som ska rätta till bristerna.

Enligt förslaget ska statliga högskolor och universitet inte kunna få särskilda medel för att anordna utbildning i yrkesskolan. MYH vill lyfta att förslaget innebär en möjlighet till statsbidrag för utbildning som anordnas av statligt ägda bolag och menar att denna fråga bör analyseras. Analysen bör omfatta utbildning inom yrkeshögskolan och nationell yrkesutbildning där motsvarande möjlighet finns.

MYH vill vidare lyfta frågan hur en ansökan om statsbidrag till anordnare i form av aktiebolag och stiftelser till högskola och universitet ska bedömas. Det kan ifrågasättas om en utbildning inom yrkesskola ska kunna bedrivas av sådana aktörer och på denna nivå. MYH anser utifrån dessa skäl att det finns anledning att se över vilken krets som ska få anordna utbildning och tilldelas statsbidrag.

MYH föreslår att bemyndigandet om föreskrifter för ansökan i 1 kap. 2 § i förordningsförslaget bör formuleras på samma sätt som i förslaget i Utredningen om framtidens yrkeshögskola (SOU 2023:31) om ändring av 1 kap. 2 § i förordningen:

“MYH får meddela föreskrifter om ansökan samt om vilka uppgifter och dokument som krävs för att visa att förutsättningarna i 3 § är uppfyllda”.

3.5.3 Innehållet i ett beslut om godkännande och rätt till bidrag

MYH föreslår avseende 1 kap. 5 § att beslutet inte ska innehålla uppgift om antal årsplatser, i enlighet med hemställan MYH 2023/2984.

3.5.4 Ett beslut om godkännande och statliga medel ska kunna återkallas

Oavsett om beslutet om statsbidrag är ett separat beslut skilt från beslutet om att en utbildning ska ingå i yrkesskolan bör MYH kunna återkalla ett beslut om statsbidrag, inte bara kunna besluta om att kräva tillbaka ett belopp eller dra av ett belopp från kommande utbetalning. Effekten blir densamma som om hela beloppet dras av från statsbidraget men innebär en tydlighet gentemot anordnaren om allvaret i de brister som konstaterats.

Förslaget i 8 kap. 1 § bör kommenteras även ur en annan synvinkel. Bestämmelsen innebär att endast beslut om återkrav av bidrag får överklagas. En liknande bestämmelse finns i 8 kap. 1 § förordningen om yrkeshögskolan, men avser möjligheten att överklaga ett beslut om att hålla inne bidrag och dra av beloppet från statsbidraget. Även enligt förordningen om stöd för en nationell yrkesutbildning får beslut om att inte betala ut hela eller delar av statsbidraget överklagas. Det är oklart varför möjligheten att överklaga skiljer sig åt i förslaget jämfört med YH och nationell yrkesutbildning.

3.6.2 Uppföljning av yrkesskolan och 12.1 En delegation för uppföljning av nya reformer ska inrättas

Arbetet med att genomföra och utvärdera piloten nationell yrkesutbildning kommer att ske löpande under åren 2024–2026 av MYH. Det finns goda skäl att låta MYH under denna period lära av den erfarenhet som ges och snabbt kunna ändra i de fall något behöver justeras. Att under denna tid 2025 - 2028 dessutom formera och ge ansvar till en delegation att implementera, följa upp och utvärdera utbildningsformen är inte ändamålsenligt.

7.2 Det behövs bestämmelser inom komvux för att kunna möta särskilt stora utbildningsbehov

MYH anser att det vid stora utbildningsbehov kan krävas större satsningar än enbart utbildning via komvux. Vid en större etablering kommer sannolikt all arbetskraft behövas. Det är inte enbart arbetskraft inom den större etableringen som behövs. En större etablering innebär förmodligen en rörelse på arbetsmarknaden och därmed stora utmaningar att kompetensförsörja brett till exempel inom vård, skola och omsorg. Det går inte i förväg säga vilket behov av kompetens som kommer behövas. Behoven som uppstår vid en etablering skulle kunna omhändertas via yrkesskola och yrkeshögskolan. Det är svårt på förhand att avgöra vilken nivå av utbildning som är nödvändig. Kommuner har olika förutsättningar och det kan ibland vara behov av större nationella satsningar, till exempel infrastruktur. Lösningen för kompetensförsörjning vid större nyetableringar är inte enbart utbildning, och kan kräva en nationell strategi.

10.6.2 Skolverket ska analysera möjligheterna att ta fram yrkespaket för anpassad utbildning som motsvarar SeQF-nivå 3

MYH bedömer att utvecklingen av kvalifikationer på SeQF-nivå 3 kan ha en viktig roll i kompetensförsörjningen. Det är viktigt att även arbetslivet och branscherna är med i utvecklingen så att de kvalifikationer som tas fram har relevans i arbetslivet. Kvalifikationer som tas fram kan tänkas ha en bredare målgrupp och utbildning till kvalifikationerna kan tänkas ske inom olika utbildningsformer. Undervisning för att nå kvalifikationen kan vara anpassad utifrån målgrupper. MYH noterar att utredningen inte föreslår några resurser till MYH för att delta i detta arbete.

Särskilt om sekretess

MYH föreslår att det införs en sekretessbestämmelse för uppgifter om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs. Sekretess bör gälla både i MYHs ärenden om särskilt pedagogiskt stöd samt i statliga och kommunala utbildningsanordnares verksamhet. Jämför med MYH:s tidigare hemställan⁵.

Bestämmelsen bör utformas i enlighet med förslaget i Framtidens yrkeshögskola (SOU 2023:31). Med hänsyn till att frågan har relevans både i MYHs verksamhet utan att utgöra en tillsynsfråga och samtidigt har betydelse i anordnarnas verksamhet kan olika lösningar övervägas avseende placering och valet mellan en särskild bestämmelse som omfattar båda dessa situationer eller olika bestämmelser beroende på verksamhet. MYH förordar i nuläget ingen särskild lösning.

Övriga synpunkter

I utredningens konsekvenskapitel framgår det extra förvaltningsanslag som föreslås till MYH för ansvaret för yrkesskolan. MYH anser att den föreslagna budgeten är för låg då den bygger på siffror om expansion av en befintlig utbildningsform (YH), inte utvecklandet och kapacitetsuppbyggnaden av en ny utbildningsform. Det krävs en grundkapacitet för att hantera en utbildningsform, vilket MYH anser inte tagits med i den föreslagna budgeten.

⁵ MYH 2014/329, MYH 2021/2503 och MYH 2023/4925

MYH bedömer att den föreslagna utbyggnaden av yrkesutbildning för kompetensförsörjning inom komvux, genom lärlingsutbildning och yrkesskola kommer kräva ett ökat engagemang från arbetslivet. Det handlar om bland annat LIA-platser, lärlingsplatser och APL-platser. Förutom detta kommer det också kräva engagemang i ledningsgrupper för yrkesskola, lärlingsråd och yrkesråd. Det innebär att arbetslivet behöver vara en aktiv kravställare, samverkanspartner och delta i genomförande av utbildning.

Om utredningens förslag genomförs kommer staten att ha fler utbildningsformer. Det kommer sannolikt vara olika statsbidrag för de föreslagna utbildningsformerna och det kan påverka incitamenten för att bedriva utbildning inom en viss utbildningsform. Det finns ingen föreslagen reglering om hur utbildningsutbudet ska förhålla sig mellan yrkesutbildning inom komvux och yrkesskola, och därmed anser MYH att nivån på statsbidrag för att bedriva utbildning inom respektive utbildningsform kan komma att spela roll för vilket utbud som finns framöver.

MYH bedömer att införandet av en ny utbildningsform samt utbyggnad av yrkesutbildning inom komvux kommer kräva fler yrkeslärare och utbildare. Det saknas redan legitimerade yrkeslärare inom de flesta yrkesområden.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören efter föredragning av Marcus Karlsson. I den slutliga handläggningen har utredare Svante Sandell och enhetschef Christer Bergqvist deltagit.

Magnus Wallerå
Generaldirektör